

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
БЕРДЯНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**ЗАТВЕРДЖЕНО**

Рішення вченої ради Бердянського  
державного педагогічного  
університету  
від «2» вересня 2021 року  
(протокол № 1)

**Обстеження, методи оцінки та контролю при порушенні  
діяльності опорно-рухового апарату**

**ПРОГРАМА**

обов'язкової навчальної дисципліни підготовки здобувачів I рівня вищої  
освіти (бакалавр)  
Спеціальність: 227 Фізична терапія, ерготерапія

Бердянськ, 2021 рік

#### РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

доцент кафедри біології, здоров'я людини та фізичної реабілітації, кандидат наук з фізичного виховання та спорту (24.00.03 фізична реабілітація)

Осіпов В.М.;

доктор педагогічних наук, професор кафедри біології, здоров'я людини та фізичної реабілітації Ляхова І.М.;

доктор педагогічних наук, професор кафедри біології, здоров'я людини та фізичної реабілітації Хатунцева С.М.;

старший викладач кафедри біології, здоров'я людини та фізичної реабілітації Расторгуєва І.С.

Обговорено та рекомендовано методичною радою Бердянського державного педагогічного університету “20” липня 2021 року, протокол № 1.

## Вступ

Програма вивчення обов'язкової навчальної дисципліни «Обстеження, методи оцінки та контролю при порушенні діяльності опорно-рухового апарату» складена відповідно до програми підготовки здобувачів I рівня вищої освіти (бакалавр) спеціальності 227 Фізична терапія, ерготерапія.

**Предметом** навчальної дисципліни є методики обстеження, оцінки та контролю пацієнтів травматологічного та хірургічного профілю.

**Міждисциплінарні зв'язки:** «Обстеження, методи оцінки та контролю при порушенні діяльності опорно-рухового апарату» передбачає інтеграцію знань, здобутих студентами при вивченні таких дисциплін: «Нормальна анатомія людини», «Загальна фізіологія людини», «Фізіологія рухової активності».

### 1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни є формування визначених освітньо-професійною програмою загальних та фахових компетентностей, зокрема здатності до застосування у професійній діяльності методів обстеження, оцінки та контролю при порушенні діяльності опорно-рухового апарату.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Обстеження, методи оцінки та контролю при порушенні діяльності опорно-рухового апарату» є: вміти проводити діагностику пацієнтів (клієнтів) з порушенням опорно-рухового апарату, оцінку можливостей діяльності опорно-рухового апарату, скласти програму реабілітаційних заходів та методику контролю.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні набути таких компетентостей:

#### ***Загальні компетентності:***

ЗК 01. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 08. Здатність планувати та управляти часом.

#### ***Спеціальні (фахові) компетентності:***

СК 01. Здатність пояснити пацієнтам, клієнтам, родинам, членам міждисциплінарної команди, іншим медичним працівникам потребу у заходах фізичної терапії, ерготерапії, принципи їх використання і зв'язок з охороною здоров'я.

СК 06. Здатність виконувати базові компоненти обстеження у фізичній терапії та/або ерготерапії: спостереження, опитування, вимірювання та тестування, документувати їх результати.

СК 08. Здатність ефективно реалізовувати програму фізичної терапії та/або ерготерапії.

#### ***Та демонструвати такі результати навчання:***

ПР 01. Демонструвати готовність до зміцнення та збереження особистого та громадського здоров'я шляхом використання рухової активності

людини та проведення роз'яснювальної роботи серед пацієнтів/клієнтів, членів їх родин, медичних фахівців, а також покращенню довкілля громади.

ПР 04. Застосовувати у професійній діяльності знання біологічних, медичних, педагогічних та психосоціальних аспектів фізичної терапії та ерготерапії.

ПР 06. Застосовувати методи й інструменти визначення та вимірювання структурних змін та порушених функцій організму, активності та участі, трактувати отриману інформацію.

ПР 07. Трактувати інформацію про наявні у пацієнта/клієнта порушення за Міжнародною класифікацією функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я (МКФ) та Міжнародною класифікацією функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я дітей та підлітків (МКФ ДП).

ПР 08. Діяти згідно з нормативно-правовими вимогами та нормами професійної етики.

ПР 09. Реалізувати індивідуальні програми фізичної терапії, ерготерапії.

ПР 10. Здійснювати заходи фізичної терапії для ліквідації або компенсації рухових порушень та активності.

ПР 13. Обирати оптимальні форми, методи і прийоми, які б забезпечили шанобливе ставлення до пацієнта/клієнта, його безпеку/захист, комфорт та приватність.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 5/150 (кредитів ЄКТС/години).

## **2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни**

Тема 1. Вчення про кістки. Кістка як орган. Будова кісток. Класифікація кісток.

Тема 2. Вчення про з'єднання кісток.

Тема 3. Вчення про м'язи. М'яз як орган. Допоміжний апарат м'язів.

Тема 4. Класифікація м'язів. Участь у виконанні рухів.

Тема 5. Осі і площини. Анатомічна термінологія.

Тема 6. Рухи у суглобах.

Тема 7. Поняття про травматологію і ортопедію, як клінічні дисципліни.

Тема 8. Організація травматологічної допомоги в Україні.

Тема 9. Завдання, методи та цілі обстеження в фізичній терапії при порушенні діяльності ОРА.

Тема 10. Суб'єктивна та об'єктивна оцінка, аналіз результатів оцінювання, план терапії, реабілітаційний прогноз при порушенні діяльності ОРА.

Тема 11. Визначення основних складових суб'єктивного обстеження: анамнез, шкали.

Тема 12. Визначення основних складових суб'єктивного обстеження: опитувальники, класифікація тривожних прапорців.

Тема 13. Постуральна оцінка, пальпація, оцінка діапазону руху в суглобі

(активний, пасивний, функціональний), гоніометрія.

Тема 14. Ізометричне тестування м'язів, ММТ, функціональне тестування, специфічні тести, методи контролю та оцінки відновлення.

Тема 15. Класифікація додаткових рухів у суглобі, оцінка суглобової гри. Визначення нормального та патологічного кінцевого відчуття рухів у суглобах.

Тема 16. Термінологія ходи “Капейо Боз Ашідоз”, цикли ходи, аналіз нормальної ходи.

Тема 17. Постуральна оцінка, пальпація, оцінка діапазону рухів в п/к відділі хребта (активний, пасивний, функціональний).

Тема 18. Ізометричне тестування м'язів, гоніометрія, ММТ, оцінка суглобової гри.

Тема 19. Постуральна оцінка, пальпація, оцінка діапазону рухів в грудному відділі хребта (активний, пасивний, функціональний).

Тема 20. Ізометричне тестування м'язів, гоніометрія, ММТ, оцінка суглобової гри.

Тема 21. Постуральна оцінка, пальпація, оцінка діапазону рухів в шийному відділі хребта (активний, пасивний, функціональний).

Тема 22. Ізометричне тестування м'язів, гоніометрія, ММТ, оцінка суглобової гри.

Тема 23. Постуральна оцінка, пальпація, оцінка діапазону рухів в плечовому суглобі (активний, пасивний, функціональний).

Тема 24. Ізометричне тестування м'язів, гоніометрія, ММТ, оцінка суглобової гри.

Тема 25. Постуральна оцінка, пальпація, оцінка діапазону рухів в ліктьовому суглобі (активний, пасивний, функціональний).

Тема 26. Ізометричне тестування м'язів, гоніометрія, ММТ, оцінка суглобової гри.

Тема 27. Постуральна оцінка, пальпація, оцінка діапазону рухів в променево - зап'ястковому суглобі (активний, пасивний, функціональний).

Тема 28. Ізометричне тестування м'язів, гоніометрія, ММТ, оцінка суглобової гри.

Тема 29. Постуральна оцінка, пальпація, оцінка діапазону рухів в суглобах кисті (активний, пасивний, функціональний).

Тема 30. Ізометричне тестування м'язів, гоніометрія, ММТ, оцінка суглобової гри.

Тема 31. Постуральна оцінка, пальпація, оцінка діапазону рухів в кульшовому суглобі (активний, пасивний, функціональний).

Тема 32. Ізометричне тестування м'язів, гоніометрія, ММТ, оцінка суглобової гри в кульшовому суглобі.

Тема 33. Постуральна оцінка, пальпація, оцінка діапазону рухів в колінному суглобі (активний, пасивний, функціональний).

Тема 34. Ізометричне тестування м'язів, гоніометрія, ММТ, оцінка суглобової гри в колінному суглобі.

Тема 35. Постуральна оцінка, пальпація, оцінка діапазону рухів в гомілко-стопному суглобі (активний, пасивний, функціональний).

Тема 36. Ізометричне тестування м'язів, гоніометрія, ММТ, оцінка суглобової гри в гомілко-стопному суглобі.

Тема 37. Постуральна оцінка, пальпація, оцінка діапазону рухів в суглобах стопи (активний, пасивний, функціональний).

Тема 38. Ізометричне тестування м'язів, гоніометрія, ММТ, оцінка суглобової гри в суглобах стопи.

Тема 39. Обстеження, методи оцінки та контролю при ампутації верхніх кінцівок.

Тема 40. Обстеження, методи оцінки та контролю при ампутації нижніх кінцівок.

### **3. Рекомендована література**

#### **Основна:**

1. Герцик А. М. Теоретико-методичні основи фізичної реабілітації/фізичної терапії при порушеннях діяльності опорно-рухового апарату: монографія / Андрій Герцик; Львів. держ. ун-т фізичної культури. - Львів: ЛДУФК, 2018. - 387 с.
2. Кашуба В.О. Біомеханіка просторової організації тіла людини : сучасні методи та засоби діагностики і відновлення порушень: монографія / В.О. Кашуба, Ю.А. Попадюха. - К. : Центр учбової літератури, 2018. - 768 с.
3. Комплексне лікування хворих на вертебральні торакалгії з застосуванням мануальної терапії та фізичної реабілітації / Козьолкін О.А., С.О. Медведкова, І.М. Ляхова, С.М. Малахова, О.О. Лісова, О.О. Черепок // Запорозький медичинський журнал. – 2019. – Т. 21, № 5 (116). – С. 595-601.
4. Методи обстеження неврологічного хворого: навчальний посібник / Л.І.Соколова, Т.М.Черенько, Т.І. Ілляш та ін. – 2-е видання. – К.: ВСВ «Медицина», 2020. – 144 с.
5. Міжнародна класифікація функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я: МКФ / пер. з англ. ВООЗ 2001 р. МОЗ України. Київ, 2018. 259 с.
6. Мухін В.М. Фізична реабілітація: підручник / В.М. Мухін. - 3-те вид., переробл. та доповн. - К.: Олімпійська література, 2009. - 488 с.
7. Медична і соціальна реабілітація: підручник / В. Б. Самойленко, Н. П. Яковенко, І. О. Петряшев та ін. - 2-е видання. - К. : Медицина, 2018. - 464 с.
8. Основи реабілітації, фізичної терапії, ерготерапії: підручник / Л.О.Вакуленко, В.В.Клапчук, Д.В.Вакуленко; за заг. ред. Л.О.Вакуленко, В.В.Клапчука. - Тернопіль: ТДМУ, 2019. - 372 с.
9. Пастухова В.А. Анатомія опорно-рухового апарату: навчальний посібник для самостійної роботи ст-ів / В.А. Пастухова, Я.В. Зіневич. - 2-е видання. - К.: Олімпійська література, 2018. - 152 с.
10. Травматологія та ортопедія: підручник для студ. вищих мед. навч. закладів Г.Г.Голка, О.А.Бур'янова, В.Г.Климовицький. - Вінниця, 2014. - 416 с.
11. Фізична терапія спортсменів із діафізарними переломами кісток гомілки після інтрамедулярного остеосинтезу (на матеріалі командних

спортивних ігор) / Е. Ю. Дорошенко, О. К. Ніканоров, І. М. Ляхова, Л. І. Левченко, С. Г. Пузік, О. Є. Черненко, А. М. Гурєєва, І. О. Сазанова // Актуальні питання фармацевтичної і медичної науки та практики. – 2020. – Т. 13, №2(33) - С. 293-301.

12. Korochynska Yu. (2020). The introduction of modular training technologies in the process of training future specialists in physical therapy, ergotherapy as a condition for the apprenticeship of professional identity / Yu. Korochynska, N. Kuksa, O. Glyniana, Yu. Karpenko, I. Liakhova (JPES) // Journal of Physical Education and Sport. Vol.20, Art 73, pp 494-500.

#### Допоміжна:

1. Ерготерапія. Підручник для студентів бакалаврського напрямку підготовки «Ерготерапія» на 1-у медичному факультеті Карлового університету / Швесткова О, Свєцена К. та кол. перекл. з чеської, Київ, 2019. 196 с.

2. Ефективність медичної та фізичної реабілітації у хворих, які перенесли мозковий ішемічний інсульт / О.А. Козьолкін, С.О. Медведкова, Л.О. Шевченко, І.М. Ляхова, С.М. Малахова, О.О. Лісова, О.О. Черепок // Патологія. – 2019. – Т. 16, № 2 (46). – С. 200-206.

3. Кара С. І., Хатунцева С.М. Клінічна практика в системі підготовки майбутніх фахівців із фізичної реабілітації. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. Запоріжжя, 2019. Вип. 62. Т. 2. С.108–113.

4. Карпуніна, Ю.В. Основи фізичної реабілітації : навчальний посібник / Ю В Карпуніна. — Херсон : Олді-плюс, 2016. — 308 с.

5. Основи діагностичних досліджень у фізичній реабілітації: навч. посіб. / Т.Бойчук, М.Голубєва, О.Левандовський, Л.Войчишин. Л.: ЗУКЦ, 2010. 240 с.

6. Оцінювання ефективності комплексної програми фізичної терапії в пацієнтів після хірургічного лікування розриву ахіллового сухожилля / Е. Ю. Дорошенко, О. К. Ніканоров, І. М. Ляхова, О. Є. Черненко, А. М. Гурєєва, В.І. Глухих, С.Г. Польський, І. О. Сазанова, М.М. Сиром'ятніков // Актуальні питання фармацевтичної і медичної науки та практики. – 2020. – Т. 13, №3(34). – С. 427-436.

7. Расторгуєва І.С., Єфімова А.І. Використання дошки Євмінова для профілактики та лікування порушень постави / Расторгуєва І.С., Єфімова А.І. // Фізичне виховання та спорт. Запоріжжя: Видавничий дім «Гельветика», 2021. № 4. С. 80-85. (науковий журнал включено до Переліку наукових фахових видань України категорії «Б» у галузі фізичного виховання та спорту (017 – Фізична культура і спорт) та індексується в міжнародній наукометричній базі даних Index Copernicus).

8. Фізіотерапія. Підручник для студентів бакалаврського напрямку підготовки «Фізіотерапія» на 1-у медичному факультеті Карлового університету / Швесткова О, Сладкова Петра та кол. перекл. з чеської, Київ, 2019. 196 с.

9. Фізична терапія хворих із переломами плечової кістки / І.М. Ляхова,

Е.Ю. Дорошенко, А.І. Свириденко // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія № 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт): зб. наукових праць / За ред. О. В. Тимошенка. – Київ : Видавництво НПУ імені М.П. Драгоманова, 2021. – Випуск 3 К(131) 21. – С. 236-239.

10.Сербова, О.В. Соціально-психологічна реабілітація дітей з порушенням психофізичного розвитку: навчальний посібник / О В Сербова. — Бердянськ : БДПУ, 2018. — 278 с.

11.Хатунцева, С.М. Анатомія і фізіологія дітей с основами генетики: навч. Посібник. Бердянськ : БДПУ, 2016. 100 с.

12.Хатунцева С., Кара С. Проблема формування готовності до самовдосконалення у майбутніх фізичних терапевтів та ерготерапевтів під час клінічної практики. Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки. 2019, Вип.2 Бердянськ. С. 326 -338.

13.Clinical characteristics of coronavirus disease 2019 in China / W.-J. Guan, Z.-Y. Ni, Y. Hu, [et al.] // NEJM. 2020. Vol. 382.- P. 1708–1720.

14.Khatuntseva, S., Kabus, N., Portyan, M., Zhernovnykova, O., Kara, S., & Knysh, S. (2020). The Method of Forming the Health-Saving Competence of Pedagogical Universities' Students. Revista Romaneasca pentru Educatie Multidimensionala, 12(1), 185-197. doi:10.18662/rrem/208 (Web of Science).

#### 15. **Методи навчання:**

Словесні: проблемний виклад лекції, бесіда, дискусія, мозковий штурм тощо.

Наочні: спостереження, показ і обговорення навчальної презентації тощо.

Практичні: вправи, практичні роботи, розв'язування професійно-зорієнтованих ситуацій тощо.

#### 5.Форма контролю успішності навчання: залік.

#### 6.Система оцінювання:

Оцінка за університетською шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС
90-100	A
78-89	B
65-77	C
58-64	D
50-57	E
35-49	FX (з можливістю повторного складання)
1-34	F (з обов'язковим повторним вивченням ОК)